

LBRIS

We know
books

ORSON SCOTT CARD

VORBITOR

ÎN

NUMELE

MORTILOR

Al II-lea roman din SAGA LUI ENDER

Ediția a V-a

Traducere din limba engleză de

GABRIEL STOIAN

ARMADA

LIBRIS | We know books

După aceea, Olhado îi conduse înapoi. Ender plânse, cuprins de extazul de nestăpânit pe care Matca i-l gravă în minte, fiindcă bucuria ei era mult prea puternică pentru ca vreo ființă umană să-i reziste. Novinha îl îmbrățișă, Quim se rugă în tăcere, iar Ela fredonă un vechi cântec popular săltăreț, care-și avea originea în ținuturile deluroase din Minas Gerais, printre băștinașii caipira și mineiros din bătrâna Brazilie. Se afla într-un loc tihnit și prielnic, mai fericit decât visase Ender pe coridoarele sterile ale Școlii de Luptă, pe vremea când era un copil și se lupta pentru supraviețuire.

— Acum pot să mor! mărturisi el. Mi-am încheiat munca de o viață.

— Și eu, spuse Novinha, dar cred că abia acum a sosit momentul să luăm viața de la capăt.

În aerul jilav și răcoros al grotei din apropierea râului, mandibulele puternice sfâșiară gogoșa; zbatându-se, din ea ieși un corp moale și scheletic. Aripile se desfăcură încetul cu încetul și se uscară la soare. Ființa se târî cu greu până la marginea apei, ca să soarbă putere în trupul stafidit. Ciuguli din carnea de cabra. Ouăle neclozate pe care le purta în măruntaie cereau să fie eliberate. Le depuse pe primele pe corpul cabrei, apoi mâncă din margaretele de alături, încercând să simtă schimbările care să-i dea certitudinea că, în sfârșit, înviase.

Căldura blândă a razelor de soare, vibrația ușoară a aripilor în adierea vântului, răcoarea apei sub picioare, ouăle înfierbântându-se și crescând în carnea cabrei însemnau viața îndelung așteptată, iar acum Matca putea fi sigură că va fi nu ultima, ci prima din neamul ei.

CUPRINS

<i>Introducere</i>	7
<i>Câțiva coloniști de pe Lusitania</i>	21
<i>Pronunția numelor</i>	23
PROLOG.....	25
1. PIPO.....	27
2. TRONDHEIM.....	61
3. LIBO.....	72
4. ENDER.....	89
5. VALENTINE.....	105
6. OLHADO.....	119
7. CASA RIBEIRA.....	146
8. DONA IVANOVA.....	162
9. DEFECT CONGENITAL.....	174
10. COPIII MINȚII.....	194
11. JANE.....	216
12. FIȘIERELE.....	230
13. ELA.....	246
14. RENEGAȚII.....	269
15. MĂRTURISIREA.....	298
16. GARDUL.....	331
17. SOȚIILE.....	368
18. MATCA.....	413

cerea tradiția. Dar colonia nu avea voie să se extindă dincolo de o anumită suprafață sau să depășească un anumit număr de locuitori. Și, mai presus de toate, era obligată să respecte cu orice preț o singură lege:

Purcelușii nu trebuiau să fie tulburați.

„Întrucât nu ne împăcăm încă pe deplin cu ideea că locuitorii din așezarea învecinată sunt la fel de umani ca noi, am fi niște prefăcuți fără pereche dacă privind ființele prietenoase, creatoare de unelte, apărute pe alte căi evolutive, le-am considera frați și nu fiare, tovarăși de pelerinaj care călătoresc spre sanctuarul inteligenței și nu rivali.

Și totuși, asta e ceea ce văd sau tânjesc să văd. Diferența dintre ramen și varelse există pentru creatura care judecă, nu pentru cea care este judecată. Când afirmăm că o specie extraterestră este ramen, nu înseamnă că ea a trecut pragul maturității morale. Înseamnă că l-am trecut noi înșine.“

Demostene, Scrisoare pentru framlingi

Rădăcină era cel mai dificil și, în același timp, cel mai îndatoritor dintre *pequeninos*, „micuți“. Ori de câte ori Pipo vizita luminișul lor, el se afla acolo și își dădea toată osteneala să răspundă la întrebările pe care, prin lege, Pipo nu avea voie să le pună în mod direct. Pipo se baza pe ele – prea mult, probabil – și, cu toate că Rădăcină se juca și făcea tot felul de zburdălnicii ca un copil andru lipsit de răspundere, ceea ce, de fapt, era, nu scăpa niciun prilej pentru a observa, a sonda sau a pune la

încercare. Pipo trebuia să evite tot timpul capcanele pe care Rădăcină i le întindea.

Cu o clipă în urmă, Rădăcină se cățăraseră într-un copac, agățându-se de coajă doar cu pernuțele cornoase de la încheieturile membrelor și de pe partea inferioară a coapselor. Ținea două bețe în mâini – Bețe-Tată, așa se numeau – cu care lovea trunchiul în ropote neritmate, irezistibile, în timp ce se cățăra.

Zgomotul îl făcu pe Mandachuva să iasă din casa construită din bușteni. Strigă spre Rădăcină în limba masculilor, iar apoi în portugheză:

— *P'ra baixo, bicho!* „Jos, animalule!“

Auzind jocul de cuvinte în portugheză, câțiva purceluși aflați în apropiere își exprimară aprecierea frecându-și brusc pulpele una de alta. Rezultă un sunet cam sâșăit, iar Mandachuva, încântat de aplauzele lor, făcu un mic salt în aer.

În același timp, Rădăcină se aplecă pe spate până dădu impresia că aproape sigur se va prăbuși la pământ. Apoi își azvârli mâinile înapoi, făcu o tumbă prin aer și ateriză pe picioare; topăi de câteva ori, dar nu se dezechilibră.

— Deci ai devenit acum și acrobat, spuse Pipo.

Rădăcină păși legănat spre el. Era modul lui de a-i imita pe oameni. Aceasta făcea ca ridiculizarea să fie mai evidentă, întrucât botul lui turtit, înălțat în vânt, arăta cât se poate de porcine. Nici nu era de mirare că cei de pe alte lumi îi numeau „purceluși“. Așa apucaseră să-i boteze primii vizitatori ai acestei planete, care transmiseseră rapoartele în '86 și, din 1925, momentul întemeierii Coloniei Lusitania, fusese imposibil să li se mai schimbe numele. Xenologii răspândiți pe cele O Sută de Lumi se refereau la „aborigenii Lusitaniei“, deși Pipo știa foarte bine că era doar o chestiune de demnitate profesională; fără îndoială că atunci când nu-i menționau în vreo lucrare savantă, xenologii îi numeau tot purceluși. În ceea ce-l privea pe Pipo, el li se adresa de obicei cu *pequeninos*, iar ei nu păreau să aibă ceva împotriva, pentru că de-acum începuseră și ei să-și spună „Micuți“. La urma urmei, demnitate sau nu, îi era peste putință să nege realitatea.

În asemenea momente, Rădăcină semăna cu un porc ridicat în două picioare.

— Acrobat, spuse Rădăcină, cântărind noul cuvânt. Ce-am făcut eu? Aveți o vorbă pentru oamenii care fac așa ceva? Există oameni pentru care asta înseamnă muncă?

Pipo oftă în tăcere, iar zâmbetul îi îngheță pe chip. Legea îi interzicea cu strictețe să dea informații despre societatea umană, pentru ca nu cumva să influențeze cultura purcelușilor. Dar Rădăcină își făcuse un obicei din a exploata până și cea mai neînsemnată aluzie din remarcile lui Pipo. De data aceasta nu era însă decât vina lui Pipo, care lăsase să-i scape o afirmație ce deschidea o fereastră nedorită spre modul uman de viață. Uneori se simțea atât de relaxat printre *pequeninos*, încât vorbea fără să se mai controleze. Pericolul acesta îl pândea mereu! „Nu mă pricep la jocul neîncetat de a stoarce informații și de a încerca în același timp să nu ofer nimic în schimb. Libo, taciturnul meu fiu, a deprins deja arta discreției mai bine decât mine și nu mi-e ucenic de... cât o fi trecut de când a împlinit treisprezece ani?... patru luni.“

— Și eu aș vrea să am la picioare pernițe ca tine, spuse Pipo. Coaja copacului mi-ar face pielea ferfeniță.

— Așa ceva ne-ar face pe toți să ne fie rușine.

Rădăcină rămase nemișcat, în acea atitudine de așteptare despre care Pipo credea că arată o ușoară îngrijorare ori un avertisment mut către alți *pequeninos* de a manifesta prudentă. Putea fi și un semn de spaimă extremă, dar, dacă nu se înșela, până acum nu văzuse vreun *pequeninos* extraordinar de înspăimântat.

În orice caz, Pipo se grăbi să-l calmeze:

— Nu te îngrijora, eu sunt prea bătrân ca să mă cațăr în copaci așa cum o faceți voi! Las asta în seama vlăstarelor voastre.

Și replica dădu roade; trupul lui Rădăcină deveni mobil.

— Îmi place să mă urc în copac. Pot vedea totul. Rădăcină se ghemui în fața lui și-l privi de aproape. Vei aduce animalul care aleargă pe deasupra ierbii fără să atingă pământul? Ceilalți nu m-au crezut când le-am spus că am văzut așa ceva.

O nouă capcană. „Cum, xenolog Pipo, îl vei umili pe acest membru al comunității pe care o studiezi? Sau, în cazul întâlnirii de azi, vei respecta legea inflexibilă stabilită de Congresul Stelar?“ Existau doar câteva precedente. Singurul contact cu ființe extraterestre inteligente avusese loc acum trei mii de ani, iar el se încheiase cu moartea tuturor gândacilor. De data asta Congresul Stelar voia să se asigure că, dacă umanitatea greșea, eroarea avea să fie de semn opus. Informații minime, contact minim.

Rădăcină remarcă ezitarea lui Pipo, tăcerea lui determinată de precauție.

— Niciodată nu ne spui nimic, încep Rădăcină. Ne urmărești și ne studiezi, dar niciodată nu ne îngădui să trecem peste gard, să intrăm în așezarea voastră, să vă urmărim și să vă studiem și noi.

Pipo îi răspunde cât de cinstit putu, deși precauția era mai importantă decât onestitatea.

— Dacă e adevărat că voi învățați atât de puține și noi atât de multe, cum se face că vorbiți și Esențiala, și portugheza, în timp ce eu încă mă chinuiesc să deprind limba voastră?

— Noi suntem mai isteți. Apoi Rădăcină se lăsă pe spate și se răsuci pe șezut, astfel încât rămase cu spatele la Pipo: Întoarce-te dincolo de gardul tău.

Pipo se ridică imediat în picioare. Nu departe de el, Libo era cu trei *pequeninos*, încercând să afle cum împloteau aceștia vițele de merdona pentru a face acoperișuri. Libo îl văzu pe Pipo și i se alătură, gata de plecare. Pipo îl însoți fără să scoată o vorbă, ținând seama că *pequeninos* stăpâneau atât de fluent limbile oamenilor, niciodată nu discutau despre ce aflaseră decât după ce treceau de poartă.

Le trebui o jumătate de oră ca să ajungă acasă, iar când trecură de poartă și o luară de-a lungul dealului către Stațiunea Zenadorilor, începu să plouă torențial. Zenador? Privind placa mică de deasupra ușii, Pipo se gândi la înțelesul inscripției. Cuvântul XENOLOG era scris în Esențială. „Asta sunt eu, cel puțin pentru cei de pe alte lumi.“ Dar titlul de zenador era atât de ușor de pronunțat în portugheză, încât aproape nimeni de pe Lusitania

nu-l mai folosea pe cel de xenolog, nici măcar când vorbea în Esențială. „Așa se schimbă limbile“, medită Pipo. „Dacă n-ar exista ansiblu, care asigură o comunicare simultană în toate cele O Sută de Lumi, nu ne-am mai putea păstra o limbă comună. Călătoriile interstelare sunt prea lente și se desfășoară foarte rar. Esențiala se va pulveriza în zece mii de dialecte în cel mult un secol. Poate că ar fi interesant să rulez pe computer o proiecție a modificărilor lingvistice de pe Lusitania, ca să aflu dacă Esențiala va ajunge să se degradeze și să absoarbă portugheza sau se va întâmpla invers.“

— Tată, îl întrerupse Libo.

Abia atunci își dădu seama că se oprise la zece metri de stațiune. „Tangente. Cele mai bune porțiuni ale vieții mele intelectuale sunt tangențiale, situate în domenii din afara pregătirii mele. Presupun că regulile care ni s-au impus în profesie mă împiedică să cunosc sau să înțeleg ceva. Știința xenologiei tinde să respecte mai multe mistere decât Biserica Mamă.“

Amprenta palmară era suficientă pentru deschiderea ușii. Imediat ce trecu pragul, știu cum își va petrece seara. Le vor trebui câteva ore de muncă la terminale pentru a întocmi rapoarte separate despre ceea ce făcuseră în cursul întâlnirii de azi. Pipo va citi apoi notițele lui Libo, iar Libo pe ale lui Pipo și, după ce vor fi mulțumiți, Pipo va redacta un rezumat și va permite computerelor să continue lucrul, introducând notițele în fișiere și transmițându-le instantaneu prin ansiblu către xenologii din restul celor O Sută de Lumi. „Sunt mai mult de o mie de oameni de știință a căror carieră se rezumă la studierea singurei specii extraterestre pe care o cunoaștem și, în afară de ceea ce pot descoperi sateliții despre această specie arboricolă, toate informațiile pe care le au ei provin din ceea ce le transmitem noi doi. Asta înseamnă intervenție minimă.“

Dar imediat ce intră în stațiune, Pipo înțelese că nu avea să fie o seară de muncă neîntreruptă și odihnitoare. Înăuntru îi aștepta Dona Cristă, îmbrăcată în straie monahale. Oare era

vorba despre vreo boacăna făcută la școală de unul dintre copiii mai mici?

— Nu, nici vorbă, îl liniști Dona Cristă. Toți copiii tăi își fac datoria, în afară de cel de aici, care, după părerea mea, e prea tânăr ca s-o rupă cu școala și să lucreze, chiar dacă e ucenic.

Libo nu-i răspuse. „O hotărâre cuminte“, socoti Pipo. Dona Cristă era o femeie înțeleaptă și atrăgătoare, probabil chiar frumoasă, dar întâi de toate era călugăriță a Ordinului Filhos da Mente do Cristo, „Copiii Minții lui Hristos“, și-și pierdea din frumusețe când o vedea cum se înfură în fața ignoranței și a prostiei. Era uimitor numărul celor foarte inteligenți ale căror ignoranță și prostie se topiseră sub focul disprețului ei. „Libo, tăcerea e soluția care îți va prinde bine în situația asta.“

— N-am venit aici în legătură cu vreunul dintre copiii tăi, explică Dona Cristă. E vorba despre Novinha.

Nu era nevoie să pronunțe numele de familie. Toată lumea o știa pe Novinha. Îngrozitoarea Descolada se sfârșise cu doar opt ani în urmă. Boala amenințase să distrugă întreaga colonie chiar înainte ca ea să se poată înfiripa. Modul de vindecare fusese aflat de mama și de tatăl Novinhei, xenobiologii Gusto și Cida. Printr-o ironie tragică, descoperiseră cauza bolii și tratamentul prea târziu pentru a se salva pe ei înșiși. Ei-fuseseră ultimele victime ale Descoladei.

Pipo își aminti cu claritate de fetița Novinha, care stătea agățată de mâna primarului Bosquinha în timp ce episcopul Peregrino în persoană ținea slujba de îngropăciune. Ba nu, nu se agățase de mâna primarului. Imaginile îi reveniră în minte și, odată cu ele, și sentimentele de atunci. Își aduse aminte că se întrebase: „Ce înțelege ea din toate astea? E înmormântarea părinților ei; a rămas singura supraviețuitoare din familie și de jur împrejurul ei poate simți ușurarea oamenilor acestei colonii. Așa necoaptă cum e, pricepe oare că bucuria noastră e cea mai aleasă recunoștință pe care o arătăm părinților ei? Au luptat și au izbândit, găsind calea salvării pentru noi în zilele de suferință de dinaintea morții lor; ne aflăm aici pentru a sărbători neprețuitul dar pe

care ni l-au făcut. Pentru tine însă, Novinha, asta înseamnă doar moartea părinților tăi, precum și a fraților, care au murit înainte. Cinci sute de morți și mai bine de o sută de slujbe pentru dispărutii acestei colonii în ultimele șase luni, și toți fuseseră stăpâniți de spaimă, tristețe și disperare. Acum, când îți mor părinții, teama, tristețea și disperarea ta nu sunt cu nimic mai mici decât înainte, dar nimeni altcineva nu trece prin aceeași suferință. Ceea ce precumpănește acum în mintea noastră e sentimentul că ne-am eliberat de durere.“

Privind-o, încercând să-și imagineze sentimentele ei, Pipo nu făcu decât să-și redeștepte mâhnirea pentru pierderea Mariei, fiica lui de șapte ani, smulsă de vârtejul morții care-i acoperise trupul cu excrescențe canceroase și ciuperci năvalnice, făcându-i carnea să se umfle și să se descompună; un nou membru, nici braț, nici picior, îi crescuse din coapsă, în timp ce carnea i se desprindea de pe picioare și cap, dezgolindu-i oasele; corpul ei scump și frumos se degradase sub ochii lui, în vreme ce mintea scântietoare îi rămăsese înfiorător de vie, capabilă să înțeleagă tot ce se petrecea cu ea, pentru ca, târziu, să strige către Dumnezeu s-o lase să moară. Pipo își aminti asta, apoi se gândi la recviemul împărțit cu alte cinci victime. Așa cum stătuse în picioare sau în genunchi, alături de soție și de restul copiilor, simțise perfecta unitate a oamenilor din Catedrală. Știa că durerea lui era a tuturor, că pierzându-și fiica mai mare era legat inseparabil de comunitate prin durere, și asta constituia o mângâiere, ceva de care se putea agăța. Așa se cuvenea să fie o asemenea mâhnire, un doliu public.

Micuța Novinha nu avusese parte de așa ceva. Ea trecuse printr-o încercare cu mult mai grea decât Pipo – el cel puțin nu rămăsese fără familie și era adult, nu un copil îngrozit de pierderea bruscă a oricărui reazem din viața lui. Prin această durere nu se legase mai strâns de comunitate, ci era mai curând exclusă din ea. Astăzi, cu excepția ei, toată lumea se bucura. Astăzi, toți îi laudau părinții; numai ea le simțea lipsa, preferând ca ei să nu fi găsit leacul pentru alții, dar să fi rămas în viață.

Izolarea ei era atât de vădită încât, din locul în care se afla, Pipo reușise s-o simtă dureros. Novinha își smulsese cât putuse de repede mâna din cea a primarului. Lacrimile i se uscaseră pe măsură ce slujba se desfășura; când ea se sfârșise, rămăsese tăcută ca un prizonier care refuză colaborarea cu cei care l-au capturat. Lui Pipo i se sfâșia inima pentru ea. Și totuși își dădea seama că, dacă ar fi încercat, n-ar fi fost în stare să-și ascundă fericirea lăuntrică pentru înfrângerea Descoladei, bucuria că nu-i va mai răpi niciun alt copil. Își dădea seama că încercarea lui de a o mângâia ar fi fost o batjocură și ar fi înstrăinat-o și mai mult. După slujbă, într-o amară singurătate, Novinha a pășit printre grupurile de oameni care i-au spus, bine intenționați, că părinții ei vor deveni cu siguranță sfinți și vor fi așezați de-a dreapta Tatălui. Ce alinare poate fi asta pentru un copil? Pipo îi șoptise soției destul de tare:

— N-o să ne ierte niciodată pentru ziua de azi.

— Să ierte? Conceição nu era una dintre acele soții care să priceapă gândurile soților lor. Doar nu i-am ucis noi părinții...

— Dar noi ne bucurăm azi cu toții, nu? N-o să ne ierte nici odată pentru asta.

— Asta-i o copilărie. Oricum nu înțelege; e prea mică.

„Ba înțelege“, se gândi Pipo. „Nu înțelegea și Maria multe lucruri când era chiar mai mică decât Novinha?“

De-a lungul anilor – și trecuseră de acum nouă – o văzuse de câteva ori. Avea vârsta fiului său, Libo, iar asta însemna că fusese colegă de clasă cu Libo până când acesta împlinise treisprezece ani. O auzise uneori ținând prelegeri sau cuvântări alături de alți copii. Îl atrăgeau modul ei elegant de gândire, înflăcărea ce-o dovedea în examinarea ideilor. În același timp, ea părea rece ca gheața, complet izolată de toți ceilalți. Și Libo, fiul lui, era timid, dar până și el avea câțiva prieteni și câștigase afecțiunea profesorilor. Novinha însă nu-și făcuse niciun prieten, n-avea pe nimeni a cărui privire s-o caute după un moment de triumf. Pentru că refuza să împărtășească același sentiment, să răspundă, nici unul dintre profesori nu ținea sincer la ea.

— E paralizată din punct de vedere emoțional, spusese Dona Cristă odată, când Pipo se interesase de ea. Nimic n-o poate atinge. Jură că e fericită și că nu simte nevoia vreunei schimbări.

Iar acum Dona Cristă venise la Stațiunea Zenadorilor pentru a discuta cu Pipo despre Novinha. De ce tocmai cu Pipo? Nu întrezărea decât un motiv pentru vizita directoarei școlii în legătură cu această orfană.

— Să cred că în toții anii în care ai avut-o pe Novinha în școală am fost singura persoană care s-a interesat de ea?

— Nu singura, răspunse ea. Cu câțiva ani în urmă i s-a acordat o mai mare importanță, mai ales când Papa i-a canonizat pe părinții ei. Toată lumea a întreat atunci dacă și fata Cidei și a lui Gusto a observat vreodată evenimente miraculoase în legătură cu părinții ei, așa cum li se întâmplase altora.

— Chiar i-au pus asemenea întrebări?

— Erau zvonuri, iar episcopul Peregrino a trebuit să facă urgent cercetări.

Când se referea la tânărul conducător spiritual al Coloniei Lusitania, Dona Cristă devenea mai zgârcită la vorbă. Dar și așa se spunea că ierarhia nu se înțelegea de minune cu Ordinul Filhos da Mente do Cristo. Răspunsul ei a fost plin de învățăminte.

— Îmi imaginez.

— În esență, a spus că dacă părinții ei i-ar asculta rugile și ar putea să i le împlinească, atunci de ce nu au răspuns rugăciunilor ei și nu s-au întors între cei vii? Acesta ar fi un miracol folositor, a zis ea, căci există și precedente. Dacă Os Venerados pot să înflăptuiască miracole, dar nu răspund rugilor ei, înseamnă că n-o iubesc îndeajuns. De aceea preferă să creadă că părinții ei încă o iubesc, dar pur și simplu nu au puterea de a face minuni.

— O sofistă înnăscută, remarcă Pipo.

— Sofistă, dar și expertă în vinovăție: i-a spus episcopului că dacă Papa i-a declarat pe părinții ei sfinți, este ca și cum Biserica ar afirma că aceștia o urăsc. Cererea ca părinții ei să fie canonizați era o dovadă că Lusitania o disprețuia; dacă se aproba însemna